

GREGOR a KORÁB ČASU

LUCY HAWKING

**GREGOR
a KORÁB
ČASU**

Od Lucy a Stephena Hawking sme vydali:

***GREGOROVE TAJNÉ VÝPRAVY
DO VESMÍRU***

***GREGOROVA VESMÍRNA NAHÁŇAČKA
ZA POKLADOM***

GREGOR A VEĽKÝ TRESK

GREGOROV NEROZLÚŠTITEĽNÝ KÓD

GREGOR A MODRÝ MESIAC

Viac o Lucy Hawking:

lucyhawking.com

[@journeytospace](https://twitter.com/journeytospace)

Viac o knihách Stephena Hawkinga

pre dospelých čitateľov:

www.hawking.org.uk

GREGOR a KORÁB ČASU

LUCY HAWKING

ILUSTROVAL GARRY PARSONS

slovar

First published as *George and the Ship of Time*
by Random House Children's Publishers UK
a division of The Random House Group Ltd., 2018
Copyright © Lucy Hawking, 2018
Illustrations © Garry Parsons
Illustrations and diagrams © The Random House Group Ltd.
Space suit reference © Lane Oatey, Getty Images
Translation © Juraj Kubica 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2019

ISBN 978-80-556-3719-8

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*História ľudstva sa stáva pretekmi medzi vzdelaním
a katastrofou.*

H. G. Wells

Osobitné podakovanie patrí
Sue Cookovej,
editorke nerománovej časti edície o Gregorovi

NAJNOVŠIE VEDECKÉ MYŠLIENKY!

Pri čítaní príbehu a nahliadnutí do budúcnosti, ktorú Gregor objaví, sa zoznámite s úžasným vedeckým poznaním a myšlienkami – so všetkým od dilatácie času po strojové učenie! Na rozšírenie týchto znalostí je na konci príbehu pripojená zbierka esejí, ktoré napísali významní odborníci. Ich živý opis vám pomôže všetko si predstaviť. Je to vaša budúcnosť, preto premýšľajte o tom, čo si prečítate – a užite si to! Istotne to bude nový a vzrušujúci svet.

Cestovanie časom a záhada pohyblivých hodín **strana 292**

napísal profesor Peter McOwan,
profesor zanietenia verejnosti pre vedu,
Univerzita kráľovnej Mary, Londýn, Spojené kráľovstvo

Zmena klímy – čo s tým môžeme robiť **strana 296**

napísal lord Nicholas Stern,
profesor ekonómie a vládnutia,
London School of Economics,
predseda Britskej akadémie, Spojené kráľovstvo

Budúcnosť jedla **strana 302**

napísal Dr. Marco Springmann,
hlavný výskumník environmentálnej
udržateľnosti a verejného zdravia,
Nuffieldova katedra zdravia obyvateľstva a Program
pre budúcnosť jedla na Oxford Martin School,
Univerzita v Oxforde, Spojené kráľovstvo

Pliagy, pandémie a planetárne zdravie **strana 306**

napísala Dr. Mary Dobsonová,
St. John's College, Univerzita v Cambridgei, Spojené kráľovstvo

Vojna o päťdesiat rokov **strana 312**

napísala Dr. Jill S. Russellová,
prednášajúca na University College London, Spojené kráľovstvo

Budúcnosťou politiky... si ty! **strana 318**

napísal Andy Taylor,
konzultant politiky a legislatívy,
člen Kráľovskej spoločnosti umení

Mestá budúcnosti **strana 322**

napísala Beth Westová,
vedúca skupiny pre rozvoj Londýna v spoločnosti Landsec,
najväčšej britskej realitnej spoločnosti

Umelá inteligencia **strana 328**

napísal Dr. Demis Hassabis,
spoluzakladateľ a výkonný riaditeľ spoločnosti DeepMind,
Spojené kráľovstvo

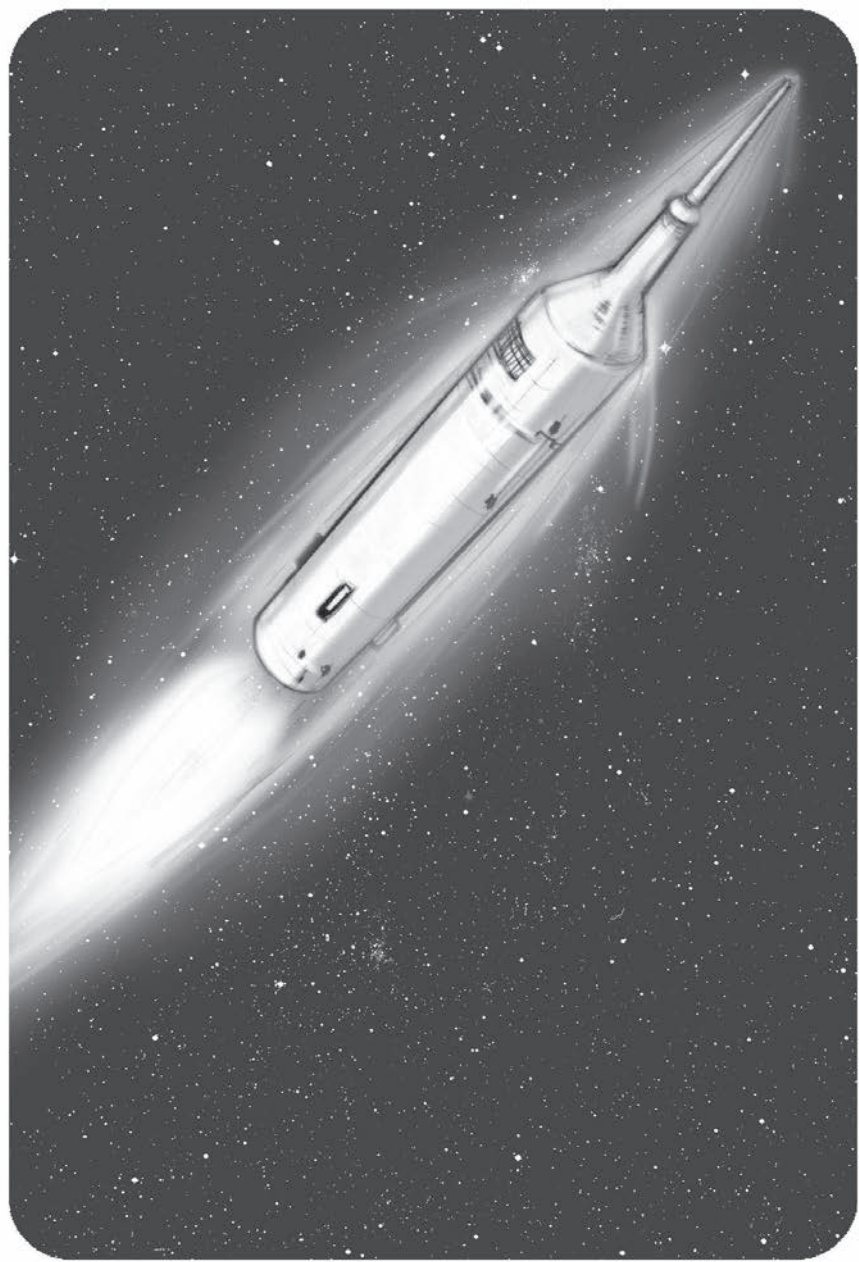
Etika robotov **strana 334**

napísala Dr. Kate Darlingová,
Massachusetts Institute of Technology, Spojené štáty americké

Internet: súkromie, identita a informácie **strana 336**

napísal Dave King,
poradca pre online riziko a zakladateľ spoločnosti Digitalis

„Správa prijatá!“ Komunikačný systém sa ozval so za-
„Spraskaním. „Bola použitá Dopplerova korekcia.“

Až doposiaľ bol vnútrajšok kozmickej lode *Artemis* hro-
zivo tichý. Ale potom ticho preťal ľudský hlas. Veľmi na-
hnevanej ľudský hlas.

„Gregor! Hovorí s tebou tvoja matka!“ zahvízdal ko-
munikátor. Jej hlas znel nezmieriteľne zúrivo.

„Íha!“ poznamenal Boltzmann Brian, Gregorov vonkajší
robot a jeho jediný spoločník na palube tohto obrovského
korábu. „Mám pozdraviť tvoju mamu? Musíš jej chýbať!“

„Nie!“ Gregor práve doletel do prednej časti plavidla.
Na palubu *Artemis* nastúpil na Zemi, nevediac, že jeho
a Boltzmannu unesie na takú divokú jazdu. Bolo to ako vy-
švihnúť sa na chrbát neskroteneho žrebca, ktorý sa s nimi
vyrútil kozmickým cvalom. „Vlastne,“ dodal a prerušil
vetu, vzdialiac sa od prijímača, aby jeho obzvlášť naštvaná
mama nepočula, čo chce povedať, „neočakávam, že by si jej
chcel prezradiť, že toto celé bol tvoj nápad.“

Spýtavo sa zadíval na obitého starého robota. Počas mi-
nulého výškového zoskoku z vesmíru si Boltzmann opálil

hlavu a telo z rozhorúčenia, ktoré musel vydržať pri vstupe do atmosféry. Gregorovi to zakaždým pripomenulo, že jeho vlastné ľudské telo by nemalo šancu prežiť v drsnom prostredí za stenami kozmickej lode.

„Ale to nebol môj nápad,“ bránil sa zmätený Boltzmann. „Nemyslím si, že našu šlamastiku vyrieši môj pokus upravovať skutočnosť pred tvojou matkou.“ Robot Boltzmann výrazne pokročil v umení chápať ľudské emócie, ale stále nedokázal zachytiť podstatu základného ľudského zvyku – klamania.

Aj bez toho si Gregor vzápätí uvedomil, že je celkom jedno, aké historicky by narozprával svojej mame, ktorá je na Zemi. Nech už sa sem dostali akokoľvek, on aj Boltzmann uviazli na korábe, ktorý mieri veľkou rýchlosťou preč od Zeme... a oni nevedia, ako sa vrátiť domov. Zodvihol teda mikrofón.

„Mami!“ zaševelil.

„Gregorko!“ Jej vysoký hlas znel spolovice nahnevane a spolovice bolo cítiť úľavu. Ak sa dalo súčasne plakať a smiať, jeho mama robila oboje. „Gregor môj!“

„Ahoj, mami,“ odpovedal jej Gregor.

„Gregor?“ začala rozhodnejšie jeho mama. „Kde to vlastne si? A nehovor mi len: *Som vo vesmíre!* To viem aj sama, Gregor Zeleninka. Gregor? Gregorko!“

„Haló! Haló, mami!“ volal Gregor. Odrazu si uvedomil, že jeho mama ho nemôže počuť. Dokázala sa s ním síce rozprávať, no pre časový posun v doručovaní správ na veľké vzdialenosti nemohla hneď počuť jeho odpovede,

ktoré ešte len leteli cez prázdnotu priestoru smerom k nej. Vlastne je možné, že jeho mama vyslala svoju správu pred niekoľkými hodinami alebo aj dňami a už ani nie je pripravená prijať jeho odpoveď. Gregora zovrelo pri srdci. Bolo veľmi čudné počuť rozprávať svoju mamu, ale nemôť jej odpovedať.

„Gregor Zeleninka!“ pokračovala ďalej. „Čo si si myslel, že robíš, keď si odletel tou prekliatou loďou a všetkých si nás vydesil ako nikdy v živote?“ Spojenie sa prerušilo a Gregor počul už len šum a praskanie.

„Nevedel som, čo bude!“ zamekotal do prijímača, hoci mu bolo jasné, že jeho mama ho nemôže počuť. „Nemalo sa to stať takto!“

V tej chvíli sa mu videlo, že náhle rozhodnutie uniesť kozmickú loď *Artemis* je úžasné dobrodružstvo. Ale vtedy sa tiež domnieval, že to má jasný koniec. Ihneď po štarte by spolu s Boltzmannom prevzal riadenie korábu a naviedol by ho na obežnú dráhu Zeme. Po niekoľkých obehoch ich domovskej planéty by zapálili brzdiace motory a pristáli by naspäť doma. Aj keby sa na neho rodičia naštváli tak, že na zvyšok života by dostal domáce väzenie, stálo by mu to za ten zážitok, že mohol pilotovať skutočnú kozmickú loď.

Ibaže veci sa nevyvíjali tak, ako chcel. *Artemis* sa naladila na svoje vlastné noty. Zdalo sa, že si letí podľa vlastného predprogramovaného kurzu a nereaguje na žiadne pokusy o jeho zmenu. Miesto toho opustila zemskú atmosféru ako delová guľa. Sivá tvár Mesiaca sa len mihla povedľa nich a Zem sa strácala kdesi v diaľke, až sa zakrát-

ko scvrkla na malú jasnú bodku, ktorá zanikla medzi tisíckami iných.

Teraz sa predierali prázdnotou a v bočných oknách prebleskovali len jasné hviezdy. Riadiaci panel lode odolával všetkým Boltzmannovým pokusom o prevzatie riadenia. Obaja boli rovnako bezmocní ako náklad zeleného šalátu, ktorý našli namontovaný v pestovateľskom kontajneri v nákladovom priestore. Tak ako pomaly rástol šalát, aj im zostávalo len čakať, kým *Artemis* odhalí účel svojho letu. Leteli snáď na Mars, ako si Gregor myslel, že je pôvodný cieľ tejto lode? Alebo k Európe, jednému z mesiacov Jupitera, ako mu povedali, že je naprogramovaný nový cieľ letu? To by bol oveľa dlhší výlet. Ale v tejto chvíli sa o cieľi nedalo odhadnúť nič, len to, že letia do temnoty a letia stále rýchlejšie a rýchlejšie.

„Dobrý deň, Gregorova mama!“ ozval sa hlasno Boltzmann. „Máme sa výborne! Nebojte sa, plavidlo je vybavené najskvelejšími tlmičmi, takže nehrozí nebezpečenstvo, že by nás veľké zrýchlenie alebo brzdenie rozgniavilo na placuku! Ak vás teda toto trápilo...“

Gregor dúfal, že Boltzmannova správa sa stratí kdesi vo vesmíre. Nemyslel si, že práve toto chcela jeho mama počuť.

Odzrazu sa ozvala znova, nahlas a jasne.

„Erik,“ hovorila zreteľne, „sa pokúša otočiť tvoju loď naspäť. Vraví, že to môže trvať veľmi dlho, než sa vrátiš. Myslí si, že *Artemis* nebola naprogramovaná na let na Európu ani na Mars. Letíš smerom...“

„Kam?“ vyhrkol Gregor. „Kam letíme?“

„*Chří; bžž; škří; škříp,*“ odpovedala mu mama, keďže sa správa rozpadla po ceste. „*Vírí... víří... písk... škříp.*“

„Mami!“ zajačal Gregor, ktorý si v tej chvíli neželal nič iné, než byť doma vo svojej posteli, vo svojom obyčajnom dome, na ich nudnej ulici spolu so sestričkami, kým mama niečo varila v kuchyni a ocko sa v záhrade venoval štiepaniu dreva na zásobovanie ich vlastnoručne postaveného generátora.

Predstava domova sa mu náhle zhmotnila tak jasne, ako keby to bola skutočnosť. Gregor sa videl kráčať po záhrade a nasával svieži vzduch. Mama piekla svoje slávne brokoličové koláčiky a jeho sestričky si stavali a búrali veže z čerešňových drevených kociek, zatiaľ čo zvonku doliehal pravidelný zvuk štiepania dreva od otcovej sekery. Toto bol domov. Tam Gregor patril.

„*Prásk!*“ ozvalo sa z reproduktora. Gregorova mama sa stratila a on bol naspäť, v sterilnom vesmírnom prostredí so zatuchnutým vzduchom a s vákuovo balenými prídelmi jedla, kde mu je jediným priateľom jeho robot. Vesmírna strava chutila obstojne – boli tu rôzne chute, ako napríklad „slaninový sendvič“ alebo „čokoládový koktejl“. Palubný systém recyklácie vody zabezpečoval dostatok pitnej vody, takže Gregor zrejme nebude trpieť hladom ani smädom. Ani robot nebol zlý spoločník – ale nič z toho sa nedá porovnať s tým, keby bol naspäť doma s rodinou a so svojou najlepšou kamarátkou Ankou od susedov, ktorá bola vždy pripravená na ďalšie dobrodružstvo. Akurát tentoraz Gregor vyrazil na dobrodružstvo sám a ju nechal doma.

Jeho mama sa odmlčala a spojenie sa prerušilo. Gregor si uvedomil, že Erik Stokráska, otec jeho kamarátky Anky a vedecká superhviezda, bývalý vedúci Kozmodrómu 2 (vesmírny prístav, z ktorého štartovali blízko ich domovského mestečka Foxbridge), by mohol zvládnuť prevziať riadenie *Artemis* a mohol by skrotiť unikajúcu kozmickú loď – ale teraz sa aj táto šanca rozplynula. Stále ešte bláznivo zrýchľovali vo vesmírnej prázdnote. Ale kam sa to náhlia? Udrel mikrofónom do nefunkčných ovládačov. Prijímač naďalej zachytával šum – praskanie, šumenie a zvláštny vysoký hvízdavý zvuk, ktorý Gregorovi nedával žiaden význam.

„Vzchop sa!“ Boltzmann do neho štychol dlhým robotickým prstom. „Pozri sa, čo som našiel!“

Gregor zdvihol hlavu s kalným pohľadom.

„Malinovo-vanilková zmrzlina!“ zachichotal sa robot, mávajúc balíčkom Gregorovi pred očami. „Nová príchuť! Skús mi povedať, že nie si nadšený! Nie je už čas večere?“

Zvláštna vec na cestovaní v kozmickej lodi je chýbajúci pocit plynutia času, takže neviete, ako dlho tam ste. Gregorove hodinky sa akoby zastavili. Boltzmannova funkcia merania času sa zvláštno pokazila a prístroje v kozmickej lodi im tiež nijako nepomohli odhadnúť čas, navyše tu neboli ani východy a západy slnka, ktoré by im počítali dni.

Spali a vstávali podľa vlastných pocitov. Gregor sa utiahol do trochu pohodlnejšej kapsuly, zatiaľ čo Boltzmann sa voľne vznášal a podľa potreby sa pripájal na palubný

zdroj elektriny, ak sa potreboval nabiť. Čas si krátili rozhovormi, z ktorých si Boltzmann robil podrobné záznamy o tom, čo to znamená byť humanoidom namiesto robotickej formy života. Po čase Gregor postrehol, že Boltzmann napodobňuje aj jeho gestá! Trochu mu to pripomínalo jeho robotický zrkadlový obraz.

Takto im plynuli dni – aspoň Gregor predpokladal, že sú to dni. Nemal predstavu, ako dlho to celé trvalo, keď sa raz znenazdania ozval ďalší známy hlas až zo Zeme.

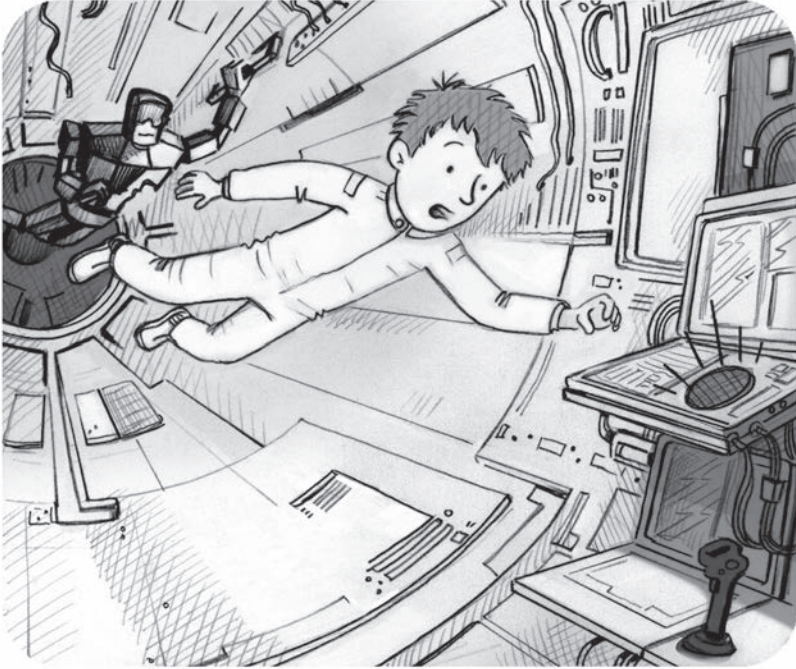
„Gregor!“ zvolal hlas. „Gregor!“ Bola to jeho najlepšia kamarátka Anka. Keď Gregor a Anka dorazili na ľadový mesiac Európa, aby premohli najzákernejšieho pozemšťana Aliotha Meraka, vrátili sa na Zem práve včas, aby pomohli hlúčkiku detí, ktoré uviazli na palube zaparkovanej lode *Artemis* na štartovacej rampe. Merak mal v pláne odchytiť najchytřejšie deti na Zemi a poslať ich na tajnú vesmírnu výpravu, aby pre neho našli život v slnečnej sústave. Gregor a Anka prišli na pomoc práve včas, aby deti zachránili, hoci pri tom nechtiac Meraka rozptýlili na atómy pri kvantovom teleportovaní. Počas prenosu sa rozdrobil a už sa nikdy neposkladal naspäť.

Nanešťastie Merak navrhol a zostrojil *Artemis* sám, v prísnom utajení a len on vedel, ako loď funguje. Preto teraz, ako Gregor práve zistil, ani taký chytrák ako Erik – Ankin ocko – nevedel presmerovať *Artemis* od jej pôvodného cieľa, nech už to bolo kamkoľvek.

„Anka!“ skríkol Gregor a vznášal sa čo najrýchlejšie ku komunikačnému panelu. V tomto čase už bol dokonale

vycvičený na pohyb v bezťažovom stave a vedel predviesť rozličné premety a vývrtky.

„Gregor!“ rapkala Anka veľmi rýchlo. „Ani neviem, či si ešte stále tam alebo či ma počuješ, ale prosím ťa, ak môžeš, ozvi sa. Máme tu veľký problém.“

„Rád by som!“ odpovedal do prázdna Gregor. „Ale ja neviem, ako sa dostať naspäť domov! Nikto to nevie! A čo myslíš tým: *ak si ešte stále tu?* Pomôž mi, Anka.“

„Všetko sa zmenilo,“ pokračovala Anka a jej hlas z komunikátora znel odrazu jasne ako zvon. Znel čiastočne rovnako, ale predsa len trochu inak – ako keby bola vyspelejšia, viac sebavedomá. A znelo to aj vystrašene. „Všetko

sa pokazilo,“ hovorila ďalej. „Svet – všetko je hore nohami, Gregor. Všetko je zničené. Nemôžeme to zastaviť. Gregor, si tam? Potrebujem ťa! *Erik* ťa potrebuje.“

Gregorovi stuhla krv v žilách. Počul hlas svojej kamarátky, prenášaný cez nedozerané hlbiny vesmíru medzi nimi, ktorá ho žiadala o pomoc, hoci netušil, ako jej pomôcť, ba ani ako jej odpovedať – a to mu lámalo srdce. Aj Boltzmann vedľa neho zostal ako zmrazený, ako keby spolu s Gregorom prežíval z tých hrozných správ srdcervúcu bolesť.

„Čo je s Erikom?“ vyjachtal Gregor. Bolo mu však jasné, že Anka ho v tej chvíli nemôže počuť. Vedel, že len kričí do prázdnoty vesmíru rovnako ako ona. Je to ako hodiť fľašu so správou do mora a dúfať, že niekto ju raz nájde a odpovie.

„Nie!“ vydralo sa z Boltzmannu, na robota veľmi emotívnym hlasom. „Nie, Erik!“

„Čuš!“ zahriakol ho Gregor. „Musím počuť, čo Anka vraví.“

„Erik sa vyparil,“ pokračoval Ankin hlas v hlbšej tónine, akoby odpovedala priamo Gregorovi. „Niečo urobil, Gregor. A chytili ho. Niekto ho zradil. Pokúsil sa ich zastaviť, ale teraz je stratený. Nevieme, kde je. Veľmi sa obávame...“ Rozprávala a lapala dych, ako keby práve bežala.

„Kto sú *oni*?“ vyhákol Gregor. Vedel, že jeho otázky sú bezvýznamné, ale nemohol sa nespýtať.

Jedinou odpoveďou z druhého konca bolo zvriesknutie, ktoré rezonovalo celou veľkou, ale takmer prázdnu lodou a stále znova a znova sa odrážalo od stien.

„Anka! Anka!“ kričal do mikrofónu ako o život.

Ale prenos sa skončil a odpoveďou bolo len ticho. Gregor sa pozrel z okna, ako keby tam mohol vidieť Anku vznášať sa kdesi v priestore. Lenže jediné, čo videl, bol majestátny kozmos plný jasných hviezd, rozličných nebeských telies a obrovských skál, ktoré svišťali naokolo v nekonečnej ligotavej prehliadke.

Na chrbte pocítil studený chlad. Ankina správa bola posledným zúfalým volaním o pomoc a zrejme ani nevedela, či dostal jej správu.

Boltzmann a Gregor sa na seba bez slova pozreli – robot a chlapec, mechanické kamery a ľudské oči.

„Aj ty to cítiš, však, Boltz?“ spýtal sa Gregor. „Na Zemi sa stalo čosi vážne zlé.“

Robot prikývol. „Cítim tvoje rozrušenie z odlúčenia od domovského prostredia,“ odpovedal mu. „Hoci nie som organickou súčasťou tvojej planéty rovnakým spôsobom ako ty, aj ja začínam cítiť, že sme už zašli príďaleko. Verím, že sme naplnili tvoj sen o vesmírnom lietaní a teraz je už najvyšší čas na návrat.“

„Kam vlastne s nami táto loď letí?“ zadumal sa Gregor.

„Alioth ti to nikdy nepovedal?“

Boltzmann pokrútil hlavou. „Môj pán bol plný tajomstiev,“ odvetil a preletel k riadiacemu panelu, aby vyskúšal ďalší vytrvalý pokus ovládnuť letové systémy *Artemis*. „A hral s nami zložité hry. Ak by ti povedal, že cieľom je Európa, mohol by si si byť istý, že práve tam *Artemis* nikdy nebude smerovať.“

„Čo si myslíš, ako dlho sme tu už zavretí? Prečo tu nie sú žiadne hodiny?“ pýtal sa ďalej Gregor. Nemal čo iné robiť, keďže nemal ako pomáhať Boltzmannovi v snahe ovládnuť riadiace prvky plavidla. „Prečo tu nie je žiaden čas?“

„Čas je tu vždy,“ opravil ho Boltzmann. „A vždy plynie dopredu. My len nevieme o koľko alebo ako rýchlo sa posúvame. Musím priznať, že inerciálne tlmiče na jeho lodi vo mne vyvolali podozrenie, akou rýchlosťou sa vlastne môžeme pohybovať...“

„Musíme sa vrátiť domov, Boltz,“ vyhlásil Gregor rozhodným hlasom. „Je jedno, čo pre to musíme obetovať! Potrebujú nás.“

Boltzmann sa pokúsil o ďalší márny prienik do riadiaceho systému a prevzatie riadenia od tej neznámej sily, ktorá ovládala smerovanie plavidla. Vonku medzitým videli nádhernú dúhu svetiel hviezd, ktoré míňali. Gregor na okamih zastal a v úžase premýšľal nad tým, že je možno jediným človekom, ktorý sa kedy dostal takto ďaleko od Zeme! Lenže bude mať niekedy príležitosť vrátiť sa naspäť a prerozprávať svoj príbeh? A keby sa aj vrátil, čo vlastne na Zemi nájde?

Boltzmann si utrel čelo po ďalšom pokuse zmeniť letový kurz lode. Gregor sa v duchu takmer rozosmial – roboti sa predsa nepotia, takže si ani nepotrebujú utierať čelo, ale toto gesto zrejme odpozeral od ľudí a páčilo sa mu napodobňovať ho ako znak ťažkej práce.

A vtom, keď sa už Boltzmann vzdal ďalšieho snaženia, kozmická loď k nim z ničoho nič sama prehovorila.

